

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. IX. Eleemosynas dare, Sanctorum omnium contentissimum fuit
studium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

hero suo ad efficiendas vires precarium vinum penit. A
 Præfectus rei vinariæ, vir ceterâ pius ac religiosus, do-
 minum officiosè recepit in cœnobium, famulo pro for-
 ribus relicto. Hic morâ impatiens, & inhumaniter, ut
 sibi videbatur, exclusus, Ratisbonam abiit. Intellexit
 hoc Eberhardus, & mox monachum penoris pro-
 curatorem jam senem, quique propriæ sanguinem
 miserat, Ratisbonam pedibus iussit insequi, & ei
 deferre vinum, cui negasset inhumanitatis. Miles jam
 urbe ingressus, & monachi suâ causâ fatigati sortem
 miseratus, obstupuit ad tam insolitam benignitatem:
 oblatum verò vini calicem promissimis manibus accepit.
 Calix æterno dignus pretio, sive iubentis spectes
 misericordiam, sive obedientiam parentis. Hic idem
 Eberhardus ex Abbate Archiepiscopus Salisburgenfis
 omnes cogitationes ad vitæ innocentiam composuit,
 miseros omni ope, consilio & auxilio præsens absens
 sublevavit; pauperum ulcersorum & elephantia-
 corum turgura per se coram adiit, & revisit, victus &
 morbi subsidia benignissimè præbuit: sordes, sanem,
 vomicas, taboq; fluentes artus ipse contraxit,
 nihilq; prætermisit officii, quod ab infimo quoque
 non sine fastidio & horrore præstari solet. Quis E-
 berhardum Comitem nosset, ni seipsi cælo terrâ-
 que notum fecisset tam præclarâ in egenos liberali-
 tate? Hinc etiam illud Eberhardus obtu-
 pendum ausus. Die quadam turgurium ingressus, hominem
 leprosum in eo decumbentem reperit, eumque, si
 quid vellet, interrogavit. Cui leprosus, Eucharistiam
 desidero. Mox allata, & ab Eberhardo in leprosi os
 immissa est. At ager vix ingestam cum vomitu velut
 nauseans rejecit. Eberhardus manum supposit, vo-
 mitum excepit, & in honorem Sacramenti tam fec-
 dam expuitionem ipse glutit. Die postero ad eundem
 revisurus non invenit hominem, dixeruntque vicini à
 multo tempore neminem leprosum in eâ domuni-
 cula habitasse. Ita satis perspicuum est, leprosi for-
 mam induisse Christum, qui suorum fidem ac con-
 stantiam sic solet experiri. In memoria æternâ e it ju-
 stus, ab auditione malâ non timebit.

Et eius ob-
stupelcen-
dum fa-
cium.

Aug. in ps.
no. v. 4.

Chri. c. 5.
v. 14.

Quapropter, inquit Augustinus, oculos Christianâ fi-
 de in hac promissa erige; non te deserit Deus in terrâ &
 aliquid promittit in celo: promissionem habes vitæ presentis
 & future.

CAPVT IX.

Eleemosynas dare, Sanctorum omnium contentissimum fructus studium.

IN sacris carminibus Salomonis sponsum caelestem
 sponsâ variè dilaudans: Manus illius ornata est, in-
 quit, plena hyacinthis, ornata gemmis & annulis.
 Qui manum habet plenam, prius manum evacuât,
 quam aliud eâ recipiat. Exemplo id monstramus: Qui
 dexteram nummis aureis implevit, non ante herbas
 odoriferas recipit, quam humidos aureos deposuerit,
 aut excidere permiserit. Christus, qui manus habet
 plenissimas, à nobis stipem accipere, & illam supremi
 iudicii die coram orbè vult extollere. *De dextis mihi; ac-
 cepti à vobis.* Si ergo stipem à vobis accipiat, necesse est
 prius plebas manus excutiat. Atqui manus illius ple-
 nâ gemmis, oppletæ hyacinthis: quâ igitur ratione
 accipiet aliquid à nobis? occasionem quarit, quâ
 manus plebas in nos prius evacuet. Hic dare incun-
 dum est, si plus, quam dedecis, accipias. Siq; nemini
 non facillimum erit ac gratissimum dando ditescere.
 Hoc omnes amici Christi, hoc sancti homines pro-
 bè sciverunt. Eam ob causam contentissimis studiis,
 id unum egerunt, ut quidquid possent, Christo da-
 rent, pro iis decuplo, centuplo, millecuplo; plura re-

cellis
sian.

deest
a accen
omni
arces.
avaria
zâ Ma
addiri
lum. v
3. be-
egno
satiati

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cepturi; pro plumbò aurum, pro vitris gemmas pro
 silicibus uniones, pro quisquilis margaritas, pro cre-
 pundis latifundia possessuri. Dederunt pauperibus, &
 thesaurum nunc habent in celo. Hoc hominibus san-
 ctis omnibus exploratissimè fuit nil gratis dari Chri-
 sto: propterea certarunt, qui alter alterum largiendo
 vinceret, reculas suas velut viles herbulas, affectu gra-
 di, miseratione magnâ, dederunt opulento & pauperi
 Christo, & decedentes interim hyacinthos collegerunt.

Atque istud hoc capite dicemus, contentissimum
 omnium Dei amicorum & sanctorum hominum stu-
 dium fuisse, sua pauperibus largiri.

Diversa prorsus fuere hominum sanctorum stu-
 dia. Inte hos ille magis solitudini ac silentio,
 iste corporis castigationi ac jejuniis impensè vacavit;
 hic legendo, ille contemplando sese crebrius exercuit;
 hic labores manuarios, iste intentionem animi arden-
 tius complexus est: orationibus & eleemosynis pro-
 pensissimè vacarunt omnes. Canit Ecclesia: Omnes
 Sancti, quanta passi! Luceat in cîte, modò pie dicere:
 Omnes Sancti quanta compassi! In hoc uno sibi om-
 nes simillimi, omnes, omnes; Disperserunt & dede-
 runt pauperibus: iustitia illorum manet in sæculum
 sæculi.

Patientiæ magister Iobus de seipso: *Ab infantia meâ,*
 inquit, *crevit mecum misratio, & de utero matris meæ*
egressa est mecum. 1. *Si despecti prætereuntem, eo quod non*
habuerit indumentum; & absque operimento pauperem. 2. *Si*
non benedixerunt mihi latera ejus; de vellibus ovium mea-
rum calefactus est. 3. *Si negavi, quod volebant pauperibus,*
oculos viduus expectare feci. 4. *Si comedi buccellam meam so-*
lus, & non comedi papillus ex eâ. 5. *Fori non mansi peregrin-*
us, ostium meum viatori patuit. Hoc de sanctis omni-
 bus rectissimè dixeris: Ab infantia eorum cum ipsis
 crevit misratio, & ab utero cum illis egressa est. Hinc
 eorum plurimi seipso sicut etiam vestibus spoliarunt,
 ut menduculos argentes tegerent.

Anno quadringentesimo quadragésimo nono Con-
 stantinopoli sacerdos, & illius Ecclesiæ œconomus
 fuit Martianus, cum quo sanè ab infantia crevit mis-
 ratio. Hic vestes suas pauperi daturus sollicitè prius
 circumspexit, an sine arbitro id facere liceret. Ita non
 solum misericordiam habuit, sed vanâ gloriam ne ha-
 beret, jugulavit. Sed viri sanctimoniam Deus tantò
 minus latere voluit, quanto magis illa latebras quæsi-
 vit. Siquidem Martianus dum ad aram faceret, sub
 ornati sacrificantis auream vestem indutus habere vi-
 sus, & ideo apud Patriarcham accusatus est quatum-
 vis innocens. Cum enim ille, diduxisset vestem, insons
 viri nuditas apparuit. Nec difficilis fuit conjectura ve-
 stem auream à reginâ Misericordiæ submissam. Huic
 recens addo.

Anno millesimo quingentesimo nonagesimo septi-
 mo Panormi civis primarius, qui Dominicum illud
 (*Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis*) altè animo
 imbiberat, uni pauperum vestes suas omnes donavit,
 certissimum habens, Christum ab eo vestiri, qui ve-
 stisset pauperem. Neque levis pretii fuerunt hæ ve-
 stes, de quibus solum pallium, ducentis, anteis vesti-
 mabatur.

Idem fecerunt Sanctorum plurimi, qui vestibus,
 quas suo corpori detraxerant, fringentes egenorum ar-
 tus velarunt. Fecit hoc Philippus Nervus. Fecit idem
 Arelatensis antistes Cæsius, qui etiam num septennis
 puer pauperibus modò palliolum, modò thoraculam,
 aliâque vestimenta tedit liberalissimè: domi à paren-
 tibus ob id rigidâ quaestione habitâ, respondit, præter-
 euntes; ignotos homines abstulisse. Idè Agidius Ab-
 bas fecit, qui tunicam exiit, ut eâ pauperem ægrotum
 tegeret velarunt.

Sacris ho-
minibus
explorati
fuit nihil
vco dari
gratis.

psal. 111.
v. 9.

Ab infantia meâ,
v. 31.
de utero matris meæ
v. 31.
Si despecti prætereuntem,
v. 19.
eo quod non
habuerit indumentum;
v. 20.
& absque operimento pauperem.
v. 20.
Si non benedixerunt mihi latera ejus;
v. 16.
de vellibus ovium mea-
rum calefactus est.
v. 17.
Si negavi, quod volebant pauperibus,
oculos viduus expectare feci.
v. 20.
Si comedi buccellam meam so-
lus, & non comedi papillus ex eâ.

Zach. Lip-
pelo die 10.
Januarii

Annates
Societ. Iesu
dicto anno.
Mast. c. 25.
v. 40.

De his Zac.
Lippelo,
Franc. Ha-
reth, Ba-
ron. to 8.
Plurimi
Sanctorum
suis vesti-
bus fringē-
tes egeno-
rum artus
tegeret velarunt

regeret. Aidano Lindisfarnensi Præfule. Rex Oswinus nobilissimum equum unâ cum phaleris donavit. Non ita multo post Aidanum equo vehementem pauper eleemosynam rogavit, mox ille in pedes desiliens, equum, ut erat stratus, mendico dedit abducendum. Istud Rex ægerrimè ferens, & præfulem ad mensam accersens: Quid tibi volebas, inquit, domine Antistes, cum vilissimo mendicabulo equum regium donares, an non alius est modus hoc genus hominum juvandi? Cui placidè Aidanus: Rex, inquit, æternum vive: sed num tibi charior est filius equi, quam filius Dei? Rex veniam dicti postulans se deinceps aliæ liberalitati legem non facilè definiturum spondit. Aidano geminus Richardus Cicestrensis in Angliâ Episcopus, pecuniis per eleemosynas jam quidem exhaustis, sed integerrimâ etiamnum liberalitate, equam, quo vehebatur, vendi iussit, ne deesset, quod egenis impendi posset. Sancti omnes disperserunt & dederunt pauperibus.

§. II.

Et hoc fecerunt Episcopi & Archiepiscopi;

Ambrosius, Augustinus, Cæsius, Gallus, tot alii præfules tantis studiis rem curarunt pauperum, ut calices & vasa sacra stipem facerent. Beatus Gallus dicere solebat. Meus præceptor Columbanus æneo calice sacrificavit, Christus in cruce ferreum suo sacrificio adhibuit, siquidem clavis suam sanguinem propinavit.

Dublrensis Archiepiscopus Laurentius quotidie tringinta, vel quadraginta, frequenter sexaginta pauperes in oculis suis pasci voluit. Cantuariensis Archiepiscopus Thomas eâ liberalitate dedit, ut ipse petentibus numquam, sed ipsi defuerint petentes, nec unquam voluntas cessarit, sed facultas. Colonienfis Archiepiscopus Anno tam effusè pauperes fecit, ut saepe nec obolus danti superfuert: singulari studio egenes pafvulos complexus est, quibus suâ ipse manu porrexit cibum. Ad principales hujus Episcopi ædes infinita turba mendicorum quotidie confluit. Stipem omnibus, si fieri posset, mensam viginti quatuor præberi voluit quotidie. His convivis pedes ipse lavit, & eis osculum impressit: demum tam admiranda liberalitas non erubuit vestem à Canonico petere, ut scilicet tegetetur Episcopus, nec turpe ipsi fuit operimentum in morbo mutuum accipere, nimium ut ægrotus Episcoporum Antistes frigori resisteret.

Wolfgangus Ratisbonensis Episcopus incensa & gravi annonâ cœmptum à se frumentum pretio dimidio vilis vendidit. Ambianensis Episcopus Godefridus in singulos dies tredecim mendicos mensâ refecit, quibus & pedes lavit. Leprosos stipem petentibus, cum nemini deficerent, cibos è culinâ raptos distribui iussit. Noluit œconomus. Siquid curatum velis, huic manda. Cum verò pauperes dimissos antè, vacuo redire cerneret Godefridus, culinam ipse ingressus (hoc omni vitâ numquam fecerat) quod proximum habuit, salmonem grandem è foco raptum leprosis dedit. Oeconomus intervenit, & fure se cepit: nec in iram ventus, convicilis & acerrimâ invidia patientissimum præfulem, ut prodigum excepit. Hæc tamen omnia vir tam mitis quam liberalis insigni tolerantia concexit. En, mi Lector, quâ ratione tres sorores Liberalitas, Patientia, Humilitas de Godefrido certarint, & cum sibi quævis vendicant. Ab Episcopis ad purpuratos Patres transeamus.

§. III.

Et hoc u. surpatunt Cardinales.

Carolus Borromæus, Casar Baronius, Robertus Bellarminus, quam prono pectore, quam munificè manu inopians pauperum sublevarunt? Verè patres erant pauperum. De Bellarmino quedam ad-

miranda, sed minus nota subijcio. Capuæ familias omnes ære alieno merfas, aut re domesticâ destitutas, tum quæ olim divites (ut varia vita est) ad inopiam prolapsæ, tum quæ se divites numquam meminerant, in album iussit excipi, atque harum ipse subsidium fuit unicui. Conscientiam pro foribus annonam pauperum distribuendi custodivit constanter, quamdiu vixit. Hinc quoties domum rediret, ante vestibulum ipsum, in aræa, perque gradus confertim dispositam necessitatem inveniebat. Imò in aulâ etiam non deerant, qui libellos supplices, in quibus inopiæ historias legeret, intranti offerrent, quorum postulatis mox satisfieri jubebat, dolebátque tantummodo, quia conari interim plura sequiret.

Divites plerumque fastidiis pleni, pauperum occurfus vel pessimi ominis larvas oderunt & arcent: At Bellarminus aspectu mendicantium lætabatur. quos lætissimè salutans, vultu benignitatis pleno aspicebat, ut Christum Dominum imitaretur, de quo vates regius prædixit: *Animas pauperum salvas faciet; ex usura & iniquitate redimet animas eorum, & honorabile nomen illorum coram illo.*

Aliquando tantus ad ædium vestibulum factus est concursus, ut Cardinali omnis aditus obstrueretur. Hic familiâ quidam inopum turbam submovere nilus, unum ex eis ad terram dedit. Id Robertum supra modum afflixit, & ideo hominem severè increpans verbis gravissimis monuit, ne inopes, quos utique pupillam oculorum suorum esse non ignoraret, ita contemptum acciperet. Quod dixit, re monstravit. Nam annui proventus partem tertiam quot annis in pauperes erogavit. Cum enim ex quo Capuæ Archiepiscopus esse dehit, ad sex aureorum septemve millia redactus cæsus, & minor esse aureos bis mille in pauperum pecunia distribuit. Quod rationes familiares testantur. His addenda, quæ claculum & suâ manu distribuebat, dispersatori sepe numero illud inculcans: *Colligit e, quæ sunt servaverunt fragmenta, ne pereant.* Atque hoc genus quoddam interpretabatur, aliena verus restituentis quam suam et erogantis. In pauperum tuguriola promptissime se penetrabat, singulos, qui haberent, rogans; simul etiam vigilantorem illorum curam præfedis inopum demandabat. Demum si quem spes omnes reliquerant, hunc aspiciere tamquam filium & infortunium ejus tam ferre familiariter, quam si ferret non alienum, sed suum. Prorsus ut cum Apostolo posset usurpare illud: *Quis infirmatus, & ego non infirmor?*

§. IV.

Bellarmini porò vigilantissimam in pauperes curam luculentè testantur rara hæc & singularia. Habuit in aedibus suis solare horologium, sed pilus ferreus, qui umbram ambulantem traherat, sede aliquantulum excussus fuerat. Cardinalis de restituendo cogitavit, sed retardatus est, quæ rei pretium indicarent duo argenteos. Estimavit enim hos æquius seponi pauperibus, quam in rem insummi haud omnino necessarium. In hoc sensu abundavit adeo, ut qui tam præstè esset egenis planè deesset sibi. Hinc factum est, ut vestes suas doctas resareiri semper curaret. Fuit, ut ei crura humoris vitati defluxu gravius intumescerent. Mitigando malo suaserunt medici, tibialia sibi compararet laxiora. At ille subjecit, pecuniam eam qualemcumque congruere melius pauperibus; tibiis suis abundè fore, si quoquo modo tegerentur. Quare par veterum tibialium laxari, eisque è panno simili partem assui iussit. Opposuerunt familiares, hoc veteramenti genere prorsus operam ludi, nec tibialia, quæ ab annis jam octodecim habuisset, reconcinnari posse. Dum lis hæc tenet, adolescens adest cum epistola supplice ac eleemosynam pro matre petit, quam

Escl. 71. v. 13. 14.

Joan. 6. v. 12.

2. Cor. 1. 11. 13.

quam in itinere omni ope destitutam jacere dixit. Au-
lici qui aderant, concenium graphice fabricatum
interpretati sunt, ut pecuniam veram ficta narratio re-
ferret. Sed Cardinalis, cui religio fuerat pro tibi-
bus sex denarios in sui commodum exponere, duos
aureos adolescenti largitus, vix comitem dimisit.
Sic illum amor in pauperes, omnium, quæ domi ef-
fent, divitem, pro se omnium inopem effecit.

Hic quantumvis sævâ in conclavi suo ignem fo-
cumque strui vetuit, exemplo Pii V. Pontificis Ma-
ximi, ut lignorum pretium ad pauperes transfret. Co-
piam sermonis è Britannia nescio quis pauper & fame
pressus rogavit: Cardinalis contigend è mensâ, quàm
accumbebat opsoniolum suum, quod uni ipsi, nec
certè laurum famuli parabant, cum eo divisit. Hunc
in modum frequenter suo se victu fraudans, de mensâ
suâ epulas pauperibus submisit. Quando in viâ paupe-
res & ægros offenderet, mox vel manu, vel gestato-
riâ sella ad agrorum hospitium eos devehit jubebat.
Semel hominem pannis & morbi lue deteriumum ip-
semet in rhedâ suâ collocavit, & ad xenodochium
abduxit.

Vnus aliquis egenorum civium duodecim aureos
petivit. Bellarminus, quia præsens pecunia non suppe-
tebat, confestim annulum ex digito detractum ei de-
dit, adjectâ syngrophâ, ut cum suo nomine oppigne-
raret. Hoc autem quàm potuit occultissimè fecit. Al-
teri argenteum suum atramentarium, cum loculi
non responderent, iridem oppignerandum tradidit.
Simili modo plures alios juvit. Caputâ injunxit œco-
nomo, ut rhedam ipsam cum equis venderet, ne des-
set unde egenis subveniretur. Atque hanc beneficentia
virtutem in viris sanctis non mirari magis, quàm
imitari studuit: illud & sibi & aliis identidem instil-
lans: Qui liberalis erga Deum est, is erga se Deum
multò liberaliorem experitur. Hinc Robertus, laxis-
simis habens in pauperum amore & curam fereba-
tur, verissimo nomine Consul inopia, & Tutor ege-
statis. Dispersit, dedit pauperibus; justitia ejus manet in se-
culum sæculi. Sed à purpuratis Patribus ad summos
Pontifices gradum faciunt.

Psal. 111.
v. 9.

Summi Pontifices erga egenos liberalissimi. I. Sai. c. 60. v. 16. & 17. Baro. 10. 2. pag. 193. Anno 1049. Dominicus Tempesta mis pag. 166.

§. V.

Soter decimus tertius à Petro Pontifex, quantum
stipis in egenos Christianos præsertim ad metal-
la damnatos expendit, Cæsar Baronius in sacris An-
nalibus refert, quod vaticinium Isaia dicit: *Singes lac
genium, & manilla regum lachaberis: pro are afferam au-
rum.* Urbanus I. decimus octavus Pontifex, qui Vale-
rianum & Tiburtium ad Christi sacra traduxit, cum
Cæciliæ Virginis opes postularentur: Has, inquit, ma-
nus pauperum jam asportarunt in cælum. Leo IX. è
Comite Dagspurgenli Tullonenlis Præsul, inde cen-
tesimus quinquagesimus quartus Pontifex, vir antiqui
& probi moris, in egenos benignissimus exiit. Illius
ades pauperibus, exterisque confluentibus patuerunt.
Lepti ante palatium decumbentis miseris, cum in
lecto suo collocari iussit. Postero mane cum pande-
retur cubiculum, nemo est reperiens, è quo facilis erat
conjectura, qualis leprosus pridie fuisse susceptus.

Sed in folio tam sublimi vix ullus sol effulsit, qui
calore tam miti, tam largo pauperes calefecerit, atque
Gregorius XIII. summus Pontifex, qui non Germa-
norum tantum, sed egenorum omnium pater extitit.
Non continuit se sanctissimi viri misericors liberali-
tas intra nostri orbis limites; novum sibi orbem qua-
sit, & ad ipsos penetravit. Antipodas, illic quoque
æternum sui monumentum fixura. Gregorius namque
partim in orientali Indiâ, partim in Europâ, grandi
liberalitate tredecim illustria Collegia condidit, ad ju-
ventutem moribus & litteris formandam. Hoc autem

Tom. II.

A non annumerandum sti-
pi, quæ usque adeo excrevit, ut
ex Senatusconsulto Romæ votis omnium, huic Pon-
tifici de egenis bene merentissimo statua in Capitolio
sit posita, æternâ voce Patris optimi verè beneficium
animum testatura. Inter cetera inscriptum marmori
hoc encomium: *Sesertium aut ingenuis singulari beneficentia
in egenos distributum.* Sunt ipsi duo milliones, seu vi-
cies centena millia aureorum. Dispersit, dedit pauperi-
bus. Verè dedit. Nam si Chrysothomo t credimus:
Non dare, sed cum copia dare, eleemosyna est.

Pius V. publico præsertim pauperum lectu, obiit
Anno Christiano millesimo quingentesimo sexagesi-
mo sexto. Hic Pontifex, cum lues & fame in Urbe
grassarentur, magnam pecuniæ vim in pauperes effu-
dit, addiditque illud paternum: Ea nunc sunt tempo-
ra, ut & calices aureos & Ecclesiæ thesauros oppigne-
rari velim, quo Christi membris subveniatur.

Silvester I. ævo Constantini Magni trigessimus
quartus Pontifex tam sanctus, quàm in pauperes be-
nignus illustrissimam sui memoriam reliquit.

Clemens VIII. non solum quotidie tredecim pau-
peres mensâ refecit, sed & aliam mensam in vicinam
quot diebus instruxit, quâ pauperes peregrini excipe-
rentur. His è suâ mensâ optimos quosque milus ap-
poni voluit. Quâ igitur non tantum largitio, sed & mo-
destia summi Antistitis æstimanda, quâ pauperes ha-
bere voluit sibi tam vicinos.

Hoc beneficiendi studium & ostendit homines
sanctos, & facit. Ecquid tot alios commemorem.

§. VI.

A Iustino proximus Tiberius Imperator hac be-
neficiendi arte assecutus est, ut de eo Gregorius
Turonensis hoc scriberet elogii: Tiberium Cæsarem
elegantem, utilem, strenuum, atque sapientem, elee-
mosynarium, inopumque optimum defensorem. Hic
Imperator cum thesauros, quos Iustinus acceperat, in
egenos partiretur, Sophia Imperatrix Augusta non si-
ne felle sapius objecit, eâ ratione Republicam ad
incitas devolvit, plurimis annis à se collecta, nimis im-
providè jam dilapidari. Cui Tiberius: Ne quæso, aje-
bat, in dantium nostrum solliciti sumus; captivis li-
trum, egenis eleemosynam debeamus; neutra pars suo
fraudanda est. Illos & istos juvemus, & aratio nostro
numquam deerit, quod porrigat. An Christi mont-
ium ignoramus? *Thesaurizate vobis thesauros in celo.* De-
mus ei, qui prior dedit nobis, & sciamus nos non esse
immortales. Præmittamus illuc optima quæque, quò
operamur nos brevi seculuros. Ita Tiberius se Chri-
stianum esse commemoravit, & in dies magis ac magis
laudatissimam in pauperes liberalitatem auxit. Nec
Deus liberalitate se vinci passus est. Nam cum per au-
lam spatia faceret, lenteque obambulare, in pavim-
ento tabulam iedit marmoream, cui quæ inscul-
pta. Hic ille secum: O Christe, inquit, tuâ cruce fron-
tem & pectus signamus, cur sa pedibus calcatur? Mox
igitur tolli marmor imperavit. Sublatum est, sed aliud
signo eodem insculpto repertum Cæsaris iussu subla-
tum, & inventum tertium. Quo pariter amoto the-
saurus ingens, aliquot auri centum pondia sunt eruta.
Hoc pabulo Tiberiana largitas lautissimè pasta maxi-
mas sibi vires sumpsit in pauperum curâ. Sed neque
hic divina liberalitas stetit.

Narses Dux Italus militiæ, domum sibi delegit, in
quâ plurimum argenti & auri, nobilem prædam, de-
fodit, paucis conscis. Sed & hos ipsos è medio clari-
tollit iussit, atque unicum senem iurejurando adstri-
ctum thesauri custodem dixit. Sed o bone Dux, quæ
parasti cuius erunt? Paulò post Narses ipse in locu-
lo ad thesauros suos correpsit in terram. Senex, the-
sauri custos, ne in suam ipse caput grande malû cude-

2000000.
Psal. 111.
v. 9.
Baro. 10. 2.
pag. 193.
Anno 1049.
Dominicus
Tempesta
mis pag.
166.

Tiberius
Imp. in-
opum
defensor.

Matth. 6.
v. 20.

Dei erga
cum libe-
ralitas &
manifi-
centia.

Luce. 11.
v. 10.

ret tacendo, latèssimam aurifodinam Imperatori detegens: Narsetis, inquit, thesauros hæcenus custodivi, nunc in manu tuâ sunt, Auguste, si velis. Tiberius certos homines, qui captivum metallum educerent è carcere, cum sene misit. Tam multum auræ prædæ repertum est, ut in abditis his divitiis ad aulam transportandis dies aliquot laboratum sit. En alteram Dei munificentiam in Tiberium, qui tam blandis stipulis incitatus largi, honores suas effusissimis stediis amplavit. O pulchrum certamen, cum Deus & homo certant liberalitate! Hic Deus numquam non victor: hic autem vinci suavissimum est. Certamen hoc sanctorum omnium fuit. Disperferunt omnes, & dederunt pauperibus.

Thom. Cantiprat. l. 2. de miraculis suis a vi. c. 23. mibi pag. 206.

Theologus & Cameracensis Proëpiscopus Thomas recepit, virum nobilem, Adamum de Belomeir illud itineris ingressum, è quo ante complures dies non rediturus putabatur. Interim à conjugè hospitium rogat leprosus. Admittitur. Lectum etiam desiderat: In domo recto reponitur. Ex improvviso redit dominus, & viâ fessus ad lectum properat. Dissimulare id uxor conata est, & virum ad conclave aliud diducere. Maritus, non optima suspicatus, irrupit vi, sed lectulum suum mediâ hieme rosis const ratum invenit. Admiranti uxor, & odoris originem petenti omnia ex ordine recenser. Ita vis eleemosynæ atque innocentie utrimque patefacta & agnita est. Ambo in laudem Domini Jesu, & unâ in lacrymas soluti sunt. Optimè dixit Ambrosius, quod auro scribendum, & ad omnia limina præfigendum: Nil tam commendat Christianam animam, quam misericordia.

Ambrosius, l. 1. officii c. 11. mibi pag. 428.

Tertullianus in Apolog. c. 39. mibi pag. 68.

Hinc jam olim nascente primùm Ecclesiâ ingens Christianorum studium in eleemosynis largiendis. De his Tertullianus verba faciens: Hæc, inquit, deposita pietatis sunt. Nam inde non epulis, non potaculis, nec ingratis vorarinis dissenatur, sed egenis alienis, humanisque, & pueris ac puellis re ac parentibus destitutis, jamque domesticis sensibus, nem naufragis, & si qui in metallis, & si qui in insulis, vel custodia, Dei causâ, alium suæ confessionis sunt. Sed ejusmodi vel maxime dilectionis operatio notam nobis inurit penes quosdam: Vide, inquit, ut invicem se diligant? & ut pro alterutro mori sint parati?

§. VII.

Videte, in quot rivos Christiana eleemosyna se diffundat, viduis, pupillis, senibus, orphanis, egentibus, agrotis, mendicis, naufragis, ipsis etiam mortuis impenditur, in tuguriola, in domos, in ergastula, in trirèmes, in carceres, in latuitias subhibeo venit. Neque nostro hoc ævo præscum beneficiendi studium est extinctum. Romæ olim Publius Victor numeravit ten pla seu facella centum quinquaginta, nunc ajunt in Vrbe, & Vrbeis ad duo milliaria circuitu tria milliâ templorum contineri. In eadem hac Vrbe Româ, viginti quinque opulenta & ampla Xenodochia sunt agrotis, pauperibus peregrinis recipiendis.

Vide de h. em. Boz. in de s. gnis Eccles. l. 10. c. 9.

Scribanus in sua Antwerpia lib. 1. liberalitat.

Antwerpia: quatuor ex more pauperum præfedi superioribus annis singulis florenorum sexaginta, quin & septuaginta, adeoque octoginta, pluraque etiam florenorum milliâ collegerunt. Quid integrâ Republicâ sperari possit, cum hac prostratâ, & annorum sexaginta civilium bellorum collisionibus destitutâ, commerciis nudatâ, nobilitate exhaustâ, ingentia tamen videamus munificentie documenta. His in eadem urbe minimum triginta tria egentium domicilia, variorum civium liberalitate dotata, sunt annumeranda.

A Ut alias in Germaniâ civitates taceâ, in vicino Monacensibus cœnobio non amplo, nec divite, anno tamen unico viginti milliâ panum in pauperes distributa sunt. Fuit in Germaniâ superioribus annis Archiepiscopus (uti exploratâ fide memorant, qui annis singulis septuaginta milliâ florenorum in egentium usus expendit. Hic certè Antistes, quod Nabuchodonosori sualum, peccata sua eleemosynis redemit, & mercatus est calum.

Carolus V. Imperator, etiamnum adolescentulus subinde uno die crumenam in pauperes deplevit septies. Dabantur autem illi unâ vice ac dosi quadraginta floreni. Quin inò etiam quandoque flevit Carolus, quod non posset dare omnibus alienâ ope indigentibus. Hinc jure merito regum omnium ac principum liberalissimus est habitus. Iucundum dictu est, quod attexo.

B In Galliâ Belgicâ inter Francorum regni limites, & Namurcum oppidum, Alnense Monasterium Cisterciensis ordinis amplum, & copiosum est, cujus Abbas vir pius & liberalis, non solum in pauperes munificus, verum etiam in peregrinos tam hospitalis fuit, ut illud cœnobium montibus ac silvis abditum, velut Abraham domus, omnium hospitiu videretur esse receptaculum. Quid opus multis? Ne quis hospes impransus aut incenatus temerè transiret, monasterii portæ vericulum istum quadratis litteris inferibi iussit:

Porta patens esto, nulli claudaris honesto.

Hæc religiosa hospitalitatis virtus, antistitem omnibus adeo amabilem, charumque reddidit, ut omnium præferim egentium diceretur Pater. Et pauperes quidem quotidianis eleemosynis fovebantur; ditiores tantâ humanitati & beneficentiæ grati majora in cœnobium munera conferbant. Abbate hoc defuncto, pene omnis cum eo liberalitas est mortua. Ejus successor Martinus, ad rem nimium attentus beneficentiam abolere, hospitalitatem minuere, vericulum januæ inscriptum, non quidem eradere (invidiam metuebat) sed mutare, geminisque solum punctulis vasfrè translatis in sensum planè contrarium contorquere, jamque hoc modo legendum proponere:

Porta patens esto nulli, claudaris honesto.

Res multorum sermonibus agitata, demum ad summi Pontificis notitiam pervenit, qui, Abbatem inter Certes retulit, & officio abire iussit, non quod maleficus esse cœpisset, sed quod desisset esse beneficus.

Egenis benefacere primum ac summum fuit studium in sanctis omnibus. Disperferunt, dederunt pauperibus. Oraculum Salomonis longè certissimum neminem fallit: Qui pronus est ad misericordiam, benedictur. Multi eum oderint, at ille benedictur. Plurimum contumelias lacerent, at ille benedictur. Sunt qui dantur eum afficiant, at ille benedictur. Orbis illum execretur, at ille supremo die inter beatos audiet: Venite benedicti, percipite regnum. Ita benedictus erit in æternum. De pane enim suo (ait rex sapientissimus) dedi pauperi. Fortassis panem habuit unicum, sed hunc ipsum divisit, & in partem vocavit pauperes.

Æterna benedictio tam benevolam manum remunerabitur. Idcirco Paulus vociferatur & urget: Beneficentia autem & communionis nolite oblivisci, talibus enim hostiis promeretur Deus. Hecatombas & vel centum Aquilarum sacrificia non curat Deus. Misericordiam vult, & mentem in eleemosynas pronam. Dicturus causam, ait Chryzologus, in judicio Dei, patronam sibi misericordiam, per quam liberari possis, assume. Communionis & beneficentiæ non obliviscere.